

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

DE VOGELS

Een komedie

door

Mark van Strydonck

Vrij naar Aristofanes (444-380 v.C.)

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2009
Nr.3017

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A.
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A. worden gestuurd.

Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

TARIEFCODE A1

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE VOGELS* op te voeren moet de naam van auteur *MARK VAN STRYDONCK* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2009/220/41
ISBN 978-90-385-10880

© 2009 Toneelfonds J. Janssens/Mark van Strydonck
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

(Onbeperkt aantal spelers)

VERTELLER
 TOFFEVRIEND
 HOOP
 STRANDLOPER
 HOP
 PRIESTER
 DICHTER
 HELDERZIENDE
 LANDMETER
 KIESCOMMISSARIS
 WETTENMAKER
 BODE (een vogel)
 IRIS (engel)
 LUCIFER
 SCALDIS
 PETRUS
 PAULUS

MEERDERE VOGELS

Kiescommissaris en Wettenmaker is een Siamese tweeling
 Meerdere rollen kunnen als dubbelrol gespeeld worden. Ook de vogels kunnen meerdere rollen spelen.
 Bij de creatie door de Rederijkerskamer De Goudbloem en Gloriant werden de vogels gespeeld door poppen.

DECOR

Achteraan een stelling met een loopbrug over de ganse breedte van de scène. Côté jardin en cour coulissen. Achter de coulissen links en rechts een trap om op de stelling te kunnen. In het midden een glijbaan waarlangs de verschillende personages (priester, dichter, helderziende, landmeter, kiescommissaris, wettenmaker, Scaldis, Petrus, Paulus) naar de scène afdalen. De verteller heeft een plaatsje tussen het publiek.

VERTELLER : *(leidt de mensen binnen, begroet ze en brengt ze naar hun plaats. Doet er eventueel een praatje mee)* Beste mensen, groot en klein, oud en jong, wees welkom op onze voorstelling. Het verhaal dat wij voor U gaan spelen is ontstaan in lang vervlogen tijden. Het is tot ons gekomen via troubadours en minnestrelen die de duistere paden van ons verleden afliepen tot aan de uiteinden van dit continent. Maakt het U gemakkelijk en zak onderuit in uw pluchen stoel, laat u drijven op de wolken van de fantasie, want fantastisch is ons verhaal zondermeer. Ontsproten uit het getormenteerde brein van een verteller en aan het papier toevertrouwd door schrijvers en kopiisten van allerlei pluimage met behulp van een krassende pluim en gitzwarte inkt. Maar onthoudt goed dat, hoe fantastisch ons verhaal ook moge zijn, de realiteit nooit ver weg is. Ons verhaal gaat over “Hoop” en “Toffevriend”. Ze zijn hun vuile en stinkende stad ontvlucht en.... Pas op, daar komen ze. Wees stil en houd uw mond. De voorstelling gaat beginnen.

(Hoop en Toffevriend spreken een “beschaafd” dialect. Ze hebben elk een vogel op hun arm zitten.)

TOFFEVRIEND : *(Tot de kraai op zijn arm.)* Is ’t nu rechtdoor dat we moeten of naar links? Of is ’t eender rechts dat ge voorstelt?

HOOP : De mijne doet teken dat we terug moeten!

TOFFEVRIEND : Oh... mijn voeten doen pijn. We lopen nu al twee dagen rond zonder een levende ziel tegen te komen.

HOOP : Waar zijn we ergens? Kunt gij de weg nog terug vinden?

TOFFEVRIEND : Bij God, ik zou ’t niet weten!

HOOP : Die verkoper heeft ons goed liggen gehad. Ik had u er voor gewaarschuwd hé. Wie koopt er nu een koppel vogels op de Vogelmarkt. Allemaal charlatans zijn het die daar staan. “Volg de aanwijzingen van deze twee uitermate verstandige vogels” zei die vogelaar “en ge zult de Hop vinden. De vogel die ooit mens was”. Niks hebben we gevonden. Oh ik heb honger, dorst en vooral slaap.

TOFFEVRIEND : Honger, wat ge zegt. Dat venijnige beest, die stomme kraai heeft zich al tegoed gedaan aan mijn vinger. Auw.. Af.. zwart geval.

HOOP : Wat gebeurt er? Die vogel op mijn arm wordt onrustig.

TOFFEVRIEND : De mijne krijgt ook al van die gekke kuren. Hé blijf hier!

HOOP : Kom terug. Hééé! Jullie moeten ons naar de Hop brengen. Dat was de afspraak naar de Hop begot!

STRANDLOPER : Wie zijn jullie die het aandurven de naam van mijn meester zo ijdel te gebruiken?

HOOP : Verdorie een strandloper die praat.

STRANDLOPER : Toen mijn meester de Hop betoverd werd, had hij nog één wens en dat was dat zijn knecht ook een vogel zou worden. En ziedaar mijn lot.

TOFFEVRIEND : Een vogelknecht? Nu goed dan knecht. Breng ons bij uw meester.

STRANDLOPER : Dat zal niet gaan.

TOFFEVRIEND : Waarom niet.

STRANDLOPER : Hij slaapt.

TOFFEVRIEND : Maak hem dan wakker.

STRANDLOPER : Dat zal niet gaan! Hij heeft juist zijn buikje lekker rond gegeten met een heerlijke ragout van rode mieren op Vlaamse wijze overgoten met een gekaramelliseerd slakkensausje op een bedje van boterbloemblaadjes. Dit alles gevolgd door een heerlijke schotel gefruite meikevers: heerlijk om af te kluiven. Als dessert....

HOOP : Ja, ja 't is al goed we hebben het begrepen. Maar ga hem toch maar halen.

STRANDLOPER : Neen ik doe het niet.

TOFFEVRIEND : Ge doet het wel.

STRANDLOPER : Niet.

TOFFEVRIEND : Wel.

STRANDLOPER : Niet!

HOP : Zeg, wie maakt hier al dat kabaal?

TOFFEVRIEND : Oei, wat is dat voor een beest.

HOOP : Een vogel met een oranje helm?

HOP : Ik ben de Hop: ooit mens nu beest. Wie zijn jullie?

TOFFEVRIEND : Wij zijn stervelingen uit de grote stad.

HOP : Brussel?

TOFFEVRIEND : Neen, die andere stad, die aan de stroom, vanwaar vele schepen

afvaren naar verre oorden.

HOP : Nu goed, wat komen jullie hier zoeken?

TOFFEVRIEND : Wel grote Hop, wij weten dat gij - als mens - weet wat mensen willen en dat gij - als vogel - overal kunt komen zonder op te vallen, zonder dat men zich om uw aanwezigheid geneert. Vertel ons waar de ideale stad zich bevindt. Een propere stad, een mooie stad...

HOOP : Een stad zonder geld of corruptie en dus zonder haat. Een stad waar de zon altijd schijnt en de pintjes fris zijn. Waar wij kunnen toeven op een bank in het park en kijken naar de spelende kinderen.

TOFFEVRIEND : Een stad waar het goed wonen en goed eten is.

HOP : Bij ons mijn vriend is dit alles heel normaal. Wij vogels, wij werken niet. Wij gaan af op de geur van de natuur. De bloesem vertelt ons van de nieuwe lente en het frisse groen, zo sappig en fijn dat het smelt op de tong. De zomer geeft ons vette wormen,

(De strandloper geeft hem een vette rode worm die hij smakelijk opeet en presenteert er een aan Toffevriend en Hoop)

spartelende vis of rijpe bessen al naar gelang ieders smaak en voorkeur. De herfst voorziet ons royaal van knapperige noten allerhande en in de winter trekken de meesten onder ons naar het zuiden; zodat er genoeg overblijft voor de thuisblijvers. En wat de natuur ons niet schenkt, dat pikken we van de mens. Kleding hoeven wij nooit te kopen toch zijn wij heel modieus. Boven de wolken schijnt altijd de zon en baden wij in 't licht des Heren. En wordt het hierboven wat te warm, dan duiken we naar beneden en verkoelen ons in plas of zee. Wij leven tussen hemel en aarde en genieten van alle twee.

TOFFEVRIEND : Wat heeft het vogelras dit flink bedacht. *(samenzwerend met Hoop)*

Ik zie voor jullie heel wat macht.

HOP : Wat bedoel je?

TOFFEVRIEND : Kijk eens naar boven. Wat zie je?

HOP : Wolken, blauwe lucht.

TOFFEVRIEND : Draai je hoofd wat meer omhoog. Wat zie je?

HOP : Nog altijd wolken en blauwe lucht.

TOFFEVRIEND : Trek je nek wat uit en doe eens moeite en zeg me dan: wat zie je?

HOP : (*geïrriteerd*) Ik verrek mijn nekspieren maar zie nog steeds niets anders dan wolken, lucht en ... verder niets!

TOFFEVRIEND : Juist. Het oord waar gij over sprak, het paradijs in de wolken, die plek tussen hemel en aarde, die bestaat niet écht. Maak van dít vogeloord een waarachtige stad met schansen, poorten en kantelen en ik verzeker U macht, eer en glorie. De mensen zullen naar U opkijken en staan springen om U te dienen. Die van hierboven in de hemel zullen om uw gunsten smeken en U en de uwen met glorie omkleden.

HOP : Hier begrijp ik niets van.

TOFFEVRIEND : Denk eens na. Als ik van het vasteland naar Engeland wil varen, moet ik de bootsman betalen. Zonder boot of bootsman wordt er niet gevaren. Zo staat jullie oord tussen hemel en aarde. De geur van wierrook evenals de hemelse klank der koorgezangen blijven gevangen in de gewelven der kathedralen en kunnen Ons Heer niet behagen tenzij jullie een vrijgeleide geven.

HOOP : Maar ook de geur van vers gebakken frietjes, van gebrad met rozemarijn, van knapperend zoet gebak met honing overgoten zal de hemel moeten derven, tenzij jullie voor een paspoort zorgen.

TOFFEVRIEND : Trouwens, gij hebt zowel met die van boven en met die van beneden nog een appeltje te schillen. Waren het niet die van beneden die U vervloekten en die van boven die U betoverden? Vooruit dan, sla uw slag. Laat zien dat ge vleugels aan uw lijf hebt.

HOP : Verdorie wat een slim idee. Ik doe mee op voorwaarde dat ik mijn gevleugelde broeders kan overhalen.

TOFFEVRIEND : Roep ze dan snel bijeen. Hoe sneller we kunnen beginnen hoe beter.
(*tot Hoop*) Voilà ik heb hier de gevoelige snaar geraakt.

HOP : (*maakt zich groot, zet zijn vleugels open en roept.*)

Vogels waar ook in de hemeltransen

Daalt neer en hoort over onze kansen.

Nachtegaal stopt uw mooie lied.

Roerdomp verlaat het riet
 Specht houdt op met dat getok.
 Papegaai komt van uw stok.
 Winterkoninkje, arend, groot of klein
 Het is hier dat jullie moeten zijn.
 Tureluur komt uit de kouter
 Evenals de pelikaan, die zorgzame ouder.
 Kwikstaart verlaat het gewas
 Stopt met zwemmen in de plas
 Koekoek keert terug naar het nest dat je verliet
 Karekiet zorg dat men je ziet
 Aalscholver stopt nu met vissen
 Want het is vandaag dat we moeten beslissen

(Hoop en Toffevriend kijken rond; er gebeurt ogenschijnlijk niets. De Hop blijft met zijn vleugels open staan. Het wordt donker op de scène, blauw licht in de zaal en een zacht licht op de verteller. Tijdens het verhaal van de verteller zwelt het vogelgezang, het geroep en getier geleidelijk aan.)

VERTELLER : Lieve toeschouwers, verontschuldig mij dat ik op dit wel hoogst dramatische moment in de vertoning tussenbeide kom. Maar de techniek in deze zaal laat ons niet toe het spektakel dat zich nu voor uw ogen moet afspelen te evoceren. Ik vraag U daarom uw ogen te sluiten. Ja, ja, sluit allemaal uw ogen. U ook mijnheer daar achteraan en u mevrouw daar op de derde rij! ... Sluit uw ogen en kijk naar boven. Wat ziet u? Een heldere, azuurblauwe lucht met daarin enkele verdwaalde witte wolkjes. Plots wordt alles donker. Een onweer denkt u. Maar neen, het regent niet en u hoort ook geen donder of ziet geen bliksem. Een zonsverduistering misschien? U raadpleegt uw kalender, maar neen, voor vandaag is er geen zonsverduistering gepland. U kijkt wat nauwkeuriger en dan wordt het duidelijk. De hemel ziet zwart van de vogels. Helemaal bovenaan zo hoog in de lucht dat je ze bijna niet kunt herkennen zweven de zeearenden in grote cirkels rond, de pennen op hun

vleugeleinden rechttop gericht. Iets lager cirkelen de ooievaars die met hun snavel klapperen en een hels tokkelend geluid maken. Eenden en ganzen komen al kwakend, kwetterend en snaterend in V-vormige formaties overgevlogen als ware het eskadrons gevechtsvliegtuigen die ten strijde trekken. Grote wolken spreeuwen beschrijven allerlei abstracte figuren in de lucht. Meeuwen schreeuwen als werden hun jongen vermoord. Zwaluwen scheren rakelings langs de grond, maken buitelingen en schieten daarna weer de hoogte in. Het schelle gekrijs van de kraaien wisselt af met het lage gebrom van de uil. Kijk daar in de bomen, op elke tak zitten er minstens een dozijn vogels. Hier beneden in het struikgewas verzamelt het kleine grut, de vink, de woudduif en het winterkoninkje. Er is geen plekje meer vrij. Nog nooit zag een mens een dergelijk spektakel.

(Als het licht op de scène terug aan gaat zitten Hoop en Toffevriend ineengedoken op de grond. Overal op de stelling staan vogels (acteurs, staande poppen, poppen aan draadjes, enz...). Vanaf nu blijven de vogels op de loopbrug als een soort “tegenpubliek” de voorstelling volgen.)

HOOP : Oei, oei, wat zien ze er gevaarlijk uit zo van dichtbij met hun bek wijd open gesperd.

EEN VOGEL : Wie heeft ons naar hier geroepen?

VOGELS : Ja wie?

EEN VOGEL : Wat is het doel van dit kabaal?

VOGELS : Ja, kabaal!

EEN VOGEL : Waarom werd onze rust zo bruuut verstoord?

VOGELS : Ja, waarom?

HOP : Ssst... Er zijn twee mensen uit de stad tot mij gekomen.....

ALLE VOGELS : *(krijsen)*: Mensen!

HOP : Ssst..... met een wel heel aanlokkelijk voorstel dat ons vast geen windeieren zal leggen.

(De vogels beginnen door elkaar te kwetteren)

EEN VOGEL : Wie heeft het aangedurfd deze vogelaars naar hier te brengen? Van het mensdom hebben we niks dan kwaads te verwachten!

EEN VOGEL : Ze sluiten ons op in een kooi. Branden onze ogen uit en knippen onze vleugels.

EEN VOGEL : Op de kermis staan we tentoon.

EEN VOGEL : Vernederd worden we en veracht. Dood dit adderengebroad!

EEN VOGEL : Ja, steek hun ogen uit!

TOFFEVRIEND : (*ineengedoken*) Oh, wat gaat er met ons gebeuren?

HOOP : We moeten ons verdedigen. (*verschuilt zich achter Toffevriend*) Vlug, doet iets!

TOFFEVRIEND : Wat moet ik doen? Het enige wat ik in deze knapzak heb zitten is een lepel, een vork en een wel héél bot mes.

HOOP : Steek het mes dreigend voor U uit, al is 't enkel maar om indruk te maken.

TOFFEVRIEND : Indruk.. Indruk.. Kijk naar die snavel naar die klauwen, dat maakt indruk. Ooh, we gaan eraan!

EEN VOGEL : Ik pik die grootste zijn hart eruit. Als hij er een heeft natuurlijk!

(Alle vogels lachen venijnig.)

EEN VOGEL : En ik zet met groot plezier mijn klauwen in dat andere dier.

(Alle vogels lachen venijnig.)

HOOP : We mogen geen stap wijken. (*duwt Toffevriend naar voor*) Sta hier voor mij en zet een hoge borst op.

TOFFEVRIEND : Het was uw idee om naar hier te komen, los het dus zelf maar op.

HOOP : Staat gij maar eerst, terwijl ze u verscheuren kan ik er misschien van onder muizen.

EEN VOGEL : Zie ze daar nu bezig, de heersers der aarde.

TOFFEVRIEND : Nee, nee, vrouwen en kinderen eerst.... Dus na u! (*duwt Hoop naar voor*)